Behoort bij besluit van
Burgemeester en wethouders
van de gemeente Etten-Leur
Int. kenmerk:
2026ABB0213-01

ETTEN LEUR

GEMEENTE ETTEN-LEUR

Ecologisch Werkprotocol Haansberg-Oost

Gemeente Ettenleur

idverde Advies

COLOFON

Ecologisch Werkprotocol Haansberg-Oost

OPDRACHTNEMER	*i*dverde Advies Willemsplein 2-4 5211 AK ‘s-Hertogenbosch T 073 205 11 00 E **advies@*i*dverde.nl**
Opdrachtgever	Gemeente Etten-Leur Dhr. Verschuren 4875AA Etten-Leur
Projectnummer	721250078
Status	Definitief
VERSIE	1.0
DATUM	5 MAART 2026

In deze rapportage is gebruik gemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op deze gegevens rusten auteursrechten. Het schriftelijk of digitaal delen of publiceren van (een deel van) de gegevens uit de NDFF is niet toegestaan zonder toestemming van BIJ12, uitgezonderd aan bevoegd gezag in het kader van een vrijstellings- of ontheffingsprocedure of voor intern gebruik van de opdrachtgever voor de duur van het betreffende project.

*I*dverde advies bv is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van *i*dverde Advies bv. De opdrachtgever vrijwaart *idverde* Advies bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. *I*dverde Advies bv is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. *I*dverde Advies bv is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Copyright 2026 *i*dverde. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van *i*dverde. *i*dverde is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON 2

1 INLEIDING 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Doel en opbouw ecologisch werkprotocol 5
1.3 Beschrijving van de werkzaamheden 5

2 AANWEZIGE NATUURWAARDEN 8
2.1 Steenuil 8
2.2 Roek 8
2.3 Vleermuizen 9
2.4 Algemeen voorkomende amfibieën, vogels en grondgebonden zoogdieren 9

3 WIJZE VAN ZORGVULDIG HANDELEN 10
3.1 Algemene maatregelen m.b.t. werkuitvoering 10
3.2 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg Haansberg i.r.t. steenuil 10
3.3 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg Haansberg i.r.t roek 11
3.4 Maatregelen t.b.v. wegwerkzaamheden Hoevenseweg i.r.t roek 12
3.5 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg i.r.t. vleermuizen 13
3.6 Maatregelen m.b.t. het dempen van sloten 14
3.7 Maatregelen m.b.t. het kappen van bomen en broedvogels 14
3.8 Omgang met soorten die onverwacht verschijnen 15
3.9 Omgang met calamiteiten 15
3.10 Omgang met strijdigheden 15
3.11 Borging 15
3.12 Taken en verantwoordelijkheden 16
3.13 Deskundige betrokkenheid 16
3.14 Verplichte aanwezige documenten op werklocatie 16

4 LITERATUURLIJST 17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Etten-Leur is voornemens het projectgebied Haansberg opnieuw in te richten en hier een woonwijk te realiseren. Binnen dit projectgebied bevinden zich diverse agrarische percelen en erven. Een onderdeel van de ontwikkeling betreft het gebied ten oosten van de planlocatie, aangeduid als Haansberg-Oost (figuur 1.1). De gemeente Etten-Leur is voornemens Haansberg-Oost bouwrijp te maken. In 2024/2025 heeft ecologisch adviesbureau Ecodat aanvullend onderzoek uitgevoerd naar marters, amfibieën, roofvogels, uilen, rode eekhoorn en vleermuizen. Uit deze onderzoeken zijn geen verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van leefgebieden, vliegroutes of foerageergebieden aangetroffen. In 2025 heeft idverde Advies onder andere aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de potentiële aanwezigheid van een nest- of rustlocatie van een steenuil aan het adres Haansberg 25. De rapportage van dit onderzoek is op het moment van schrijven nog niet beschikbaar en zal op een later tijdstip worden opgeleverd. Daarnaast is in 2025/2026 aanvullend onderzoek verricht naar de mogelijke aanwezigheid van een roekenkolonies rondom het plangebied Haansberg en Haansberg-oost. Ter hoogte van Haansberg 27 en Hoevenseweg 40 zijn twee actieve roekenkolonies aangetroffen. Aan de Haansberg 27 wordt groep van vier bomen gebruikt als nestlocatie voor een kolonie roeken. Ten zuiden van de Hoevenseweg 40 is een roekenkolonie gesitueerd. Gemeente Etten-Leur is van plan om grootschalige wegwerkzaamheden aan de Hoevenseweg plaats te laten vinden. Binnen het gebied Haansberg-Oost zijn geen nesten, verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van beschermde soorten en hun respectieve leefgebieden aangetroffen. Derhalve is het niet noodzakelijk een vergunning in het kader van de natuurwetgeving aan te vragen voor het dempen van sloten en het kappen van bomen ten behoeve van het bouwrijp maken van Haansberg-Oost. Wel dient, gelet op de algemene zorgplicht en de aanwezigheid van een roekenkolonie en mogelijk een steenuil in de directe omgeving van het plangebied, een ecologisch werkprotocol (EWP) te worden opgesteld.

In voorliggend ecologisch werkprotocol (EWP) wordt beschreven welke beschermde soorten mogelijk in (de omgeving van) het werkgebied kunnen worden verwacht en of het werkgebied wordt gebruikt als functioneel leefgebied. Tevens wordt uiteengezet welke maatregelen voorafgaand aan, tijdens en/of na de werkzaamheden moeten worden getroffen om negatieve effecten op de steenuil, de roek en algemeen voorkomende soorten te voorkomen.

Figuur 1.1 Visuele weergave van het plangebied.

1.2 Doel en opbouw ecologisch werkprotocol

Het doel van dit ecologisch werkprotocol (EWP) is het ecologisch begeleiden en sturen van de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied Haansberg-Oost. Het protocol beschrijft hoe schade of verstoring van aanwezige (beschermde) soorten en hun verblijfplaatsen zowel voorafgaand aan als tijdens de werkzaamheden moet worden voorkomen. Hiermee wordt beoogd dat de werkzaamheden geen schadelijke effecten veroorzaken in het kader van de Omgevingswet en de algemene zorgplicht. Het EWP fungeert als leidraad om de impact van de werkzaamheden op de natuur ter plaatse tot een minimum te beperken. Door middel van duidelijke instructies en afspraken wordt een verantwoorde uitvoering van de werkzaamheden gewaarborgd. Voor dit project worden specifiek maatregelen getroffen om verstorende en schadelijke effecten op de steenuil en roek te voorkomen. Daarnaast worden algemene maatregelen getroffen om zorgvuldig handelen en het behoud van andere aanwezige soorten te waarborgen.

1.3 Beschrijving van de werkzaamheden

De gemeente Etten-Leur is voornemens het plangebied Haansberg-Oost bouwrijp te maken ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Het bouwrijp maken van het plangebied omvat diverse voorbereidende werkzaamheden die noodzakelijk zijn om het gebied geschikt te maken voor het realiseren van woningen en inrichting. In het kader hiervan zullen onder meer meerdere bomen worden gekapt en verschillende sloten worden gedempt (figuur 1.2). Het kappen van de bomen vanaf 9 maart plaatsvinden (figuur 1.3). Deze werkzaamheden zijn benodigd om de inrichting van het terrein mogelijk te maken, waaronder het aanbrengen van bouwwegen, nutsvoorzieningen en overige infrastructurele voorzieningen.

Daarnaast wordt ten behoeve van het overkoepelende realisatieproject Haansberg een tijdelijke bouwweg aangelegd ter hoogte van het adres Haansberg 25 (blauwe en rode lijn; figuur 1.2 en figuur 1.4). Gemeente Etten-Leur geeft voorkeur aan de rode lijn dat ten zuiden van Haansberg 25 loopt omdat dit ook de locatie is voor de toekomstige aansluitweg op Haansberg. Indien door de resultaten van lopende aanvullende onderzoeken die op dit moment plaatsvinden of nog uitgevoerd moeten worden bestaat er een kans dat het niet mogelijk is om tracé zuid aan te leggen. Indien dit niet mogelijk wordt de blauwe lijn aangehouden en wordt de tijdelijke bouwweg aangelegd over het erf van Haansberg 25. Deze bouwweg zal worden gebruikt voor de aan- en afvoer van machines en materialen gedurende de uitvoeringsfase van het project. De datum van het aanleggen van de tijdelijke bouwweg staat nog niet vast.

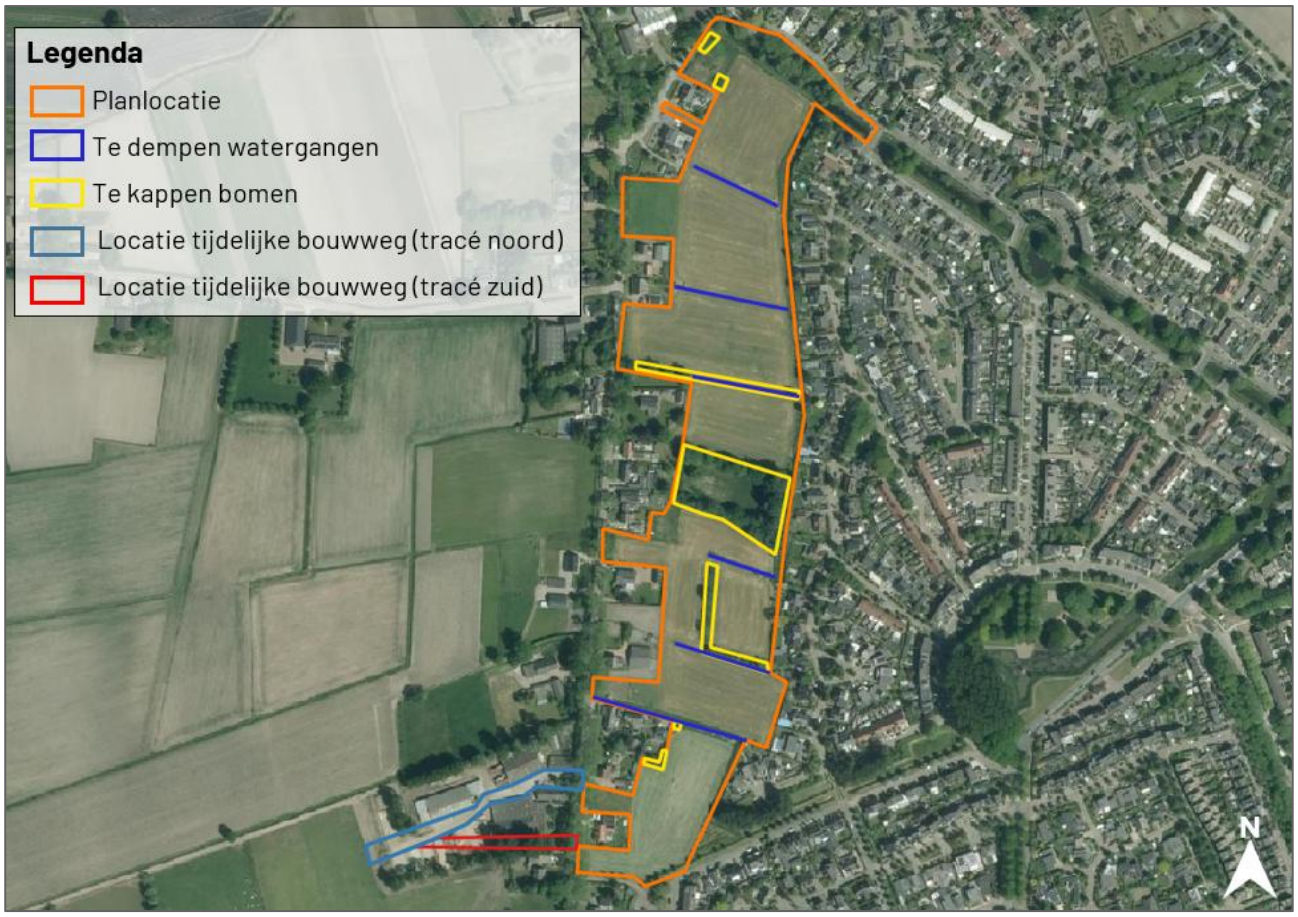

Figuur 1.2 Visuele weergave van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden.

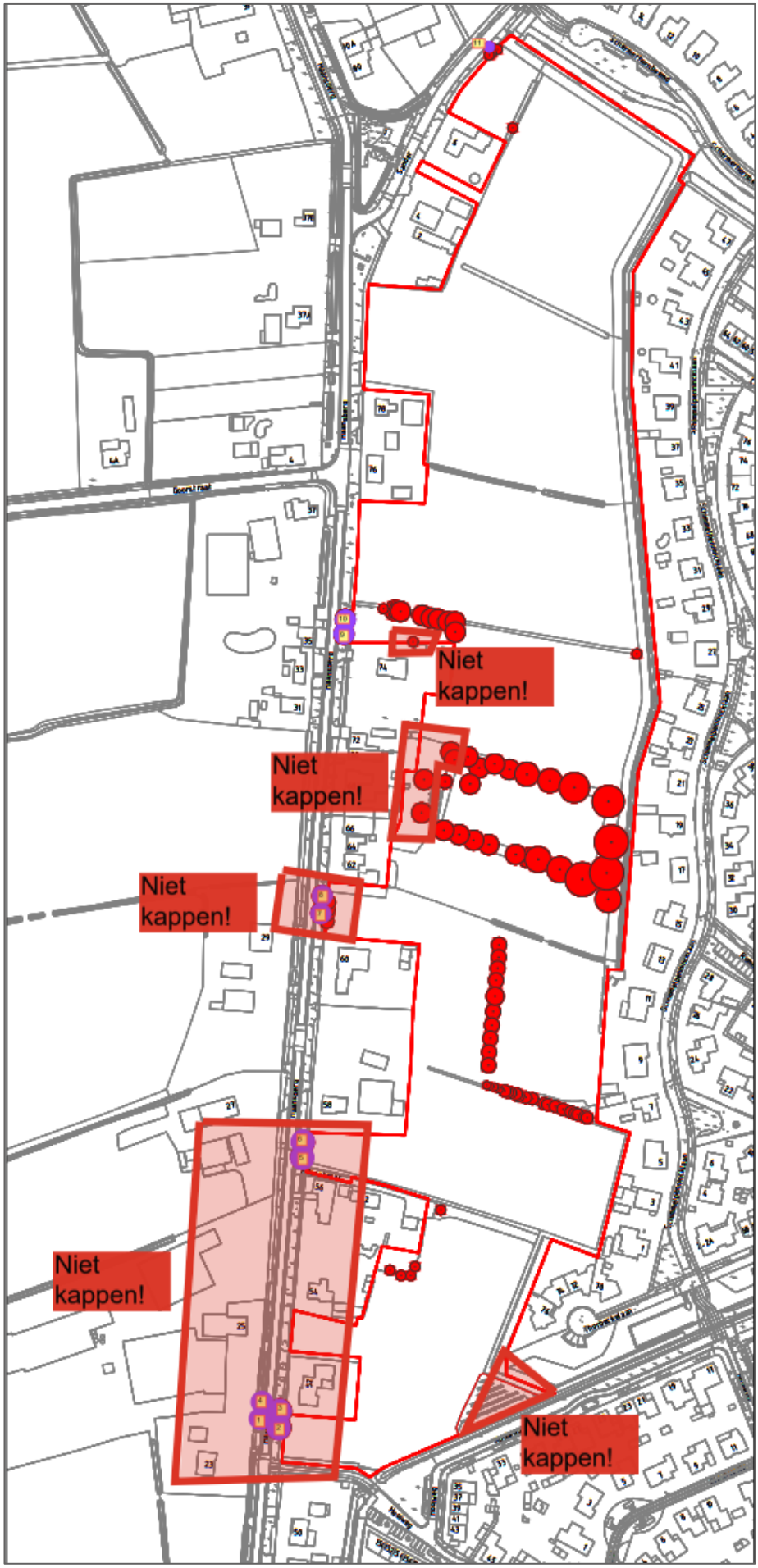

Figuur 2.3 Visuele weergave van de te kappen bomen ten behoeve van het bouwrijp maken van Haansberg-Oost

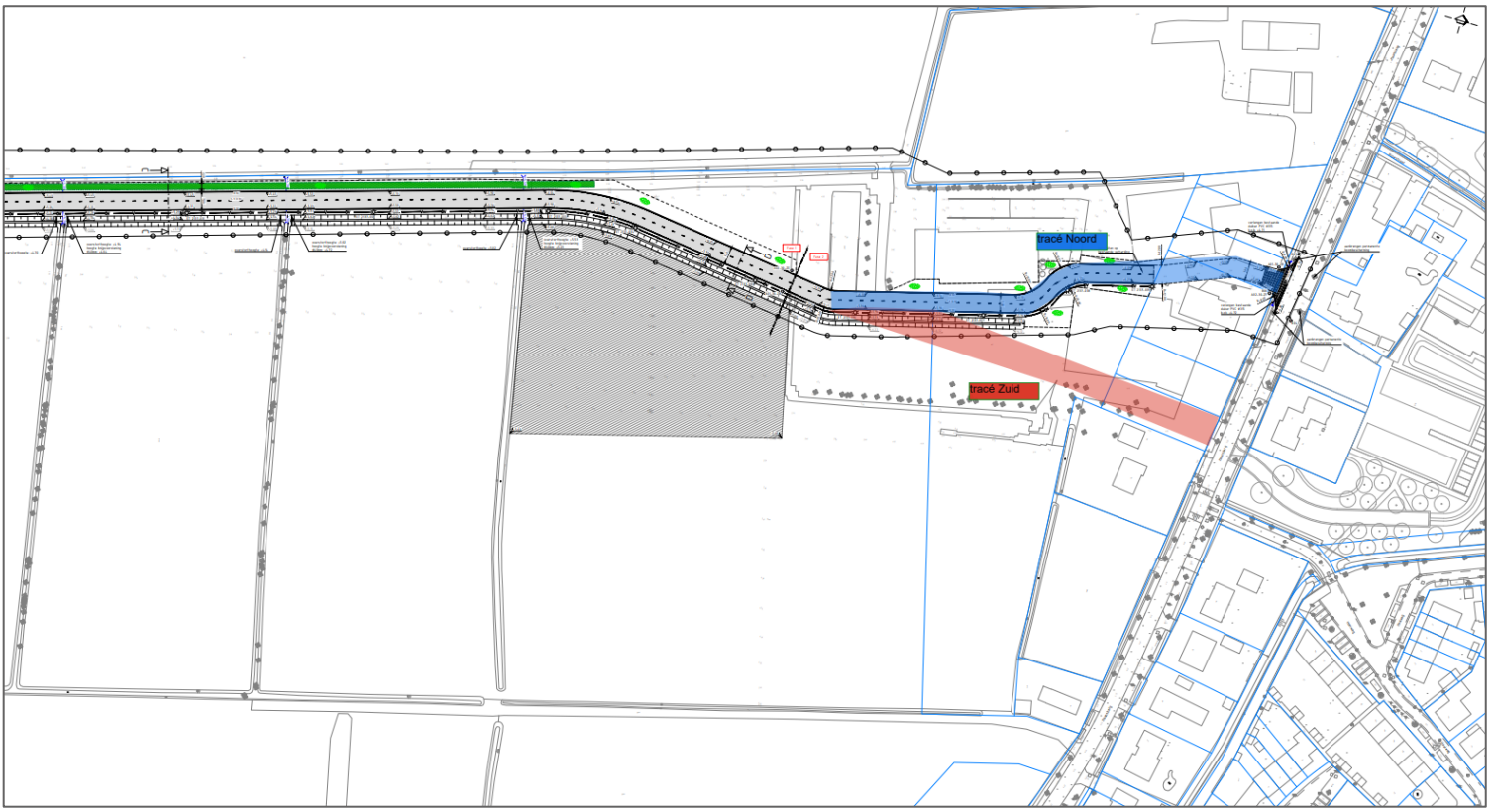

Figuur 3.4 Locatie van de tijdelijke bouwweg aan de Haansberg 25. Het rode vlak geeft de voorkeur vanuit de gemeente Etten-Leur. Indien deze locatie niet mogelijk is vanwege de lopende ecologische onderzoeken wordt de blauwe lijn aanhouden.

2 Aanwezige natuurwaarden

2.1 Steenuil

In 2025/2026 is door *i*dverde Advies aanvullend onderzoek uitgevoerd (deels nog in uitvoering) binnen het plangebied Haansberg naar de potentiële aanwezigheid van steenuil. Uit het aanvullend onder is gebleken dat aan de Haansberg 25 een vaste nest-/rustlocatie aanwezig is van de steenuil (figuur 2.1 & figuur 3.1). Verder zijn tijdens het veldbezoek het plangebied rondom (Haansberg, Hoevenseweg, Bankenstraat en Goorstraat) geïnventariseerd op aanwezigheid en territorium indicerend gedrag van de steenuil en geconcludeerd dat meerdere territoriums aanwezig zijn. Tevens is ook geconcludeerd dat er geen essentieel foerageergebied aanwezig is binnen het plangebied van Haansberg-Oost. Echter dienen er maatregelen nagevolgd te worden om negatieve effecten ten aanzien van de steenuil te voorkomen en/of minimaliseren.

Figuur 2.1 Steenuil bij nestkast Haansberg 25 op 6 maart 2025 (links), steenuil bij nestkast Haansberg 25 op 17 juni 2025 (midden) en steenuil ca. 100 noord van Haansberg 25 op houten paal op 17 juni 2025 (rechts).

2.2 Roek

In augustus en september 2025 en februari 2026 is door Ecodat en *i*dverde Advies aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de potentiële aanwezigheid van roeken binnen en rond het plangebied Haansberg en Haansberg-Oost. Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat er op de hoogte van Haansberg 27 en Hoevenseweg 40 een vaste roekenkolonie is gesitueerd (figuur 2.2). Ten aanzien van de roekenkolonie dienen er maatregelen nagevolgd te worden om negatieve effecten te voorkomen en/of minimaliseren.

Figuur 2.2 Waargenomen roekenkolonie ter hoogte van Hoevenseweg 40.

2.3 Vleermuizen

In 2025 heeft EcoDat aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de potentiële aanwezigheid van vleermuizen op meerdere locaties rondom het plangebied Haansberg. Uit de uitgevoerde paarrondes is gebleken dat bij Haansberg 25 twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn, respectievelijk in de woning en in de stal.

Deze paarverblijfplaatsen worden niet direct aangetast door de beoogde ontwikkeling. Om negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden in het kader van tracé noord te voorkomen dan wel te minimaliseren, dienen tijdens de uitvoering passende maatregelen te worden getroffen.

Tracé zuid zal ten zuiden van Haansberg 25 worden gerealiseerd (figuur 1.4). Ten behoeve van de aanleg van deze bouwweg is het mogelijk dat enkele bomen worden gekapt. In deze bomen zijn boomholten aanwezig die potentieel geschikt kunnen zijn voor boombewonende vleermuizen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in deze bomen dient nog te worden uitgevoerd.

2.4 Algemeen voorkomende amfibieën, vogels en grondgebonden zoogdieren

Voor de algemeen voorkomende amfibieën, vogels en grondgebonden zoogdieren die voor kunnen komen in en rondom het plangebied geldt in de provincie Noord-Brabant een algemene vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde en houdt in dat zorgvuldig en met zo min mogelijk schade de ingreep en werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Indien dergelijke soorten worden waargenomen tijdens de werkzaamheden dienen deze de mogelijkheid te krijgen om te kunnen vluchten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

3 Wijze van zorgvuldig handelen

In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze het zorgvuldig handelen ten aanzien van de voorkomende beschermde soorten (roek en steenuil) in de omgeving van Haansberg-Oost uitgevoerd moet worden. Op deze wijze wordt de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende beschermde soorten niet aangetast. Verder zijn in dit hoofdstuk de maatregelen genoemd die in het kader algemene zorgplicht binnen en rondom het plangebied Haansberg-Oost.

3.1 Algemene maatregelen m.b.t. werkuitvoering

Bij het uitvoeren van de voorbereidingswerkzaamheden worden tenminste de volgende maatregelen in acht genomen, in het kader van de zorgplicht:

- Alle werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden tussen zonsopkomst en zonsondergang;
- Tijdens de werkzaamheden worden alle ecologische handelingen vastgelegd in het logboek (bijlage 1);
- Tijdens de aanleg van de bouwweg wordt zoveel als mogelijk één werkrichting aangehouden. Zo hebben dieren de kans tot vluchten;
- De rijsnelheid van machines wordt zo afgesteld dat dieren zo veel mogelijk kunnen vluchten. Bij voorkeur wordt stapvoets (maximaal 5 km/u) gereden. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur van wegen en paden;
- Indien gemotoriseerd materiaal niet in gebruik is wordt deze ter voorkoming van verstoring uitgezet;
- Schade aan gebouwen en te behouden slootkanten, houtsingels, bosjes en solitaire bomen wordt voorkomen.

3.2 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg Haansberg i.r.t. steenuil

Aan het adres Haansberg 25 is een bekende nest-/rustlocatie van een steenuil aanwezig, gesitueerd in een boom aan de noordzijde van een schuur (figuur 3.1). Aan de zuidzijde van deze schuur wordt een tijdelijke bouwweg gerealiseerd voor het project Haansberg. De volgende maatregelen dienen in acht te worden genomen om negatieve effecten op deze nest-/rustlocatie te voorkomen:

- Gedurende het aanwezige bouwverkeer wordt tijdens het broedseizoen (globaal 1 maart – 31 juli) ervanuit gegaan dat de aanwezige nestkast van de steenuil in gebruik is. Onderstaande maatregelen dienen daarom worden nagevolgd:
    - Voertuigen en machines dienen niet stil te staan aan de zuidzijde van schuur om geluidsverstoring zoveel mogelijk te vermijden;
        - Wanneer stil staan onvermijdelijk is dient de motor uitgeschakeld te worden;
    - Geen onnodig claxonneren of gebruik van piepende achteruitrijalarmen; waar mogelijk gebruik van breedband-alarmen;
    - Zwaar materieel rijdt met aangepaste snelheid, max 10 km/u, over het terrein (geen optrekken of abrupt remmen nabij de schuur);
    - Er wordt een verstoringsvrije zone van minimaal 30 meter rondom de nest-/rustlocatie aangehouden waarbinnen geen opslag van materiaal, parkeren of langdurige werkzaamheden plaatsvinden;
    - Kunstmatige verlichting wordt niet gericht op de nestboom of de directe omgeving daarvan; indien verlichting noodzakelijk is, wordt gebruikgemaakt van naar beneden gerichte, afgeschermde armaturen;
    - Tussen de stal en schuur dient afzettingslint aangebracht te worden zodat er geen mensen en machines te dicht op het nest van de steenuil komen;
    - Bij afwijkend gedrag (alarmeren, nestverlating) werkzaamheden direct pauzeren en ecoloog inschakelen.

Figuur 3.1 *Visuele weergave van Haansberg 25 waar een steenuilnest/ rustlocatie is gesitueerd en waar de tijdelijke bouwweg wordt gerealiseerd.*

3.3 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg Haansberg i.r.t roek

Ter hoogte van Haansberg 27 is een roekenkolonie aanwezig. In het kader van de voorgenomen ontwikkeling worden meerdere bomen gekapt en vinden werkzaamheden plaats in de (directe) omgeving van de kolonies (figuur 3.3). De bomen waar de roekennesten zijn aangetroffen worden niet gekapt ten behoeve van het bouwrijp maken van de planlocatie. Om negatieve effecten op de roekenkolonies te voorkomen, worden de volgende maatregelen in acht genomen:

- Nestbomen blijven ten alle tijden behouden;
- Binnen 50 meter van de kolonie vinden geen kap-, snoei- of andere verstorende werkzaamheden plaats tijdens het broedseizoen (globaal 15 februari – 15 juli);
- Op 17 februari 2026 is een ecologische deskundige reeds het veld in geweest en is vastgesteld dat er actieve nesten aanwezig zijn bij de adressen Haansberg 27 en bij de Hoevenseweg 40;
- Beschadiging van stam, kroon en wortelzone wordt voorkomen;
- Binnen de kroonprojectie vindt geen opslag van grond of materieel plaats;
- Bodemverdichting binnen de wortelzone wordt voorkomen;
- Geen langdurig stationair draaiende voertuigen onder of direct naast de kolonie;
- Geen inzet van zwaar tril- of heiwerk binnen 50 meter van de nestbomen tijdens het broedseizoen;
- Bouwverkeer rijdt met aangepaste snelheid ter hoogte van de kolonie;
- Geen bouwverlichting gericht op de nestbomen;
    - Geen werkzaamheden uitvoeren tussen zonsondergang en zonsopkomst;
    - Er wordt geen permanente nachtverlichting toegevoegd nabij de kolonie;
- Geen langdurige werkzaamheden, schaftketen of verzamelplaatsen binnen 30 meter van de kolonie.

Figuur 3.3 Locatie van Roeken nesten ten aanzien van het plangebied en de locatie van de tijdelijke bouwweg.

3.4 Maatregelen t.b.v. wegwerkzaamheden Hoevenseweg i.r.t roek

Ter hoogte van de Hoevenseweg 40 bevindt zich een roekenkolonie. In het kader van de voorgenomen ontwikkeling zullen langs de Hoevenseweg grootschalige wegwerkzaamheden worden uitgevoerd. De exacte aard en planning van deze werkzaamheden zijn op dit moment nog niet vastgesteld en dienen in afstemming met de gemeente Etten-Leur en een ecologisch deskundige nader te worden uitgewerkt (figuur 3.3). Om negatieve effecten op de roekenkolonie te voorkomen, worden de volgende maatregelen in acht genomen:

- Nestbomen blijven ten alle tijden behouden;
- Er vinden geen werkzaamheden plaats binnen het broedseizoen van de roek bij de locatie ter hoogte van Hoevenseweg 40 (globaal 1 februari – 31 juli);
- Op 17 februari 2026 is een ecologische deskundige reeds het veld in geweest en is vastgesteld dat er actieve nesten aanwezig zijn te hoogte van de Hoevenseweg 40;
- Beschadiging van stam, kroon en wortelzone wordt voorkomen;
- Binnen de kroonprojectie vindt geen opslag van grond of materieel plaats;
- Bodemverdichting binnen de wortelzone wordt voorkomen;
- Geen langdurig stationair draaiende voertuigen onder of direct naast de kolonie;
- Geen inzet van zwaar tril- of heiwerk binnen 50 meter van de nestbomen tijdens het broedseizoen;
- Bouwverkeer rijdt met aangepaste snelheid ter hoogte van de kolonie;
- Geen bouwverlichting gericht op de nestbomen;
    - Geen werkzaamheden uitvoeren tussen zonsondergang en zonsopkomst;
    - Er wordt geen permanente nachtverlichting toegevoegd nabij de kolonie;
- Geen langdurige werkzaamheden, schaftketen of verzamelplaatsen binnen 30 meter van de kolonie.

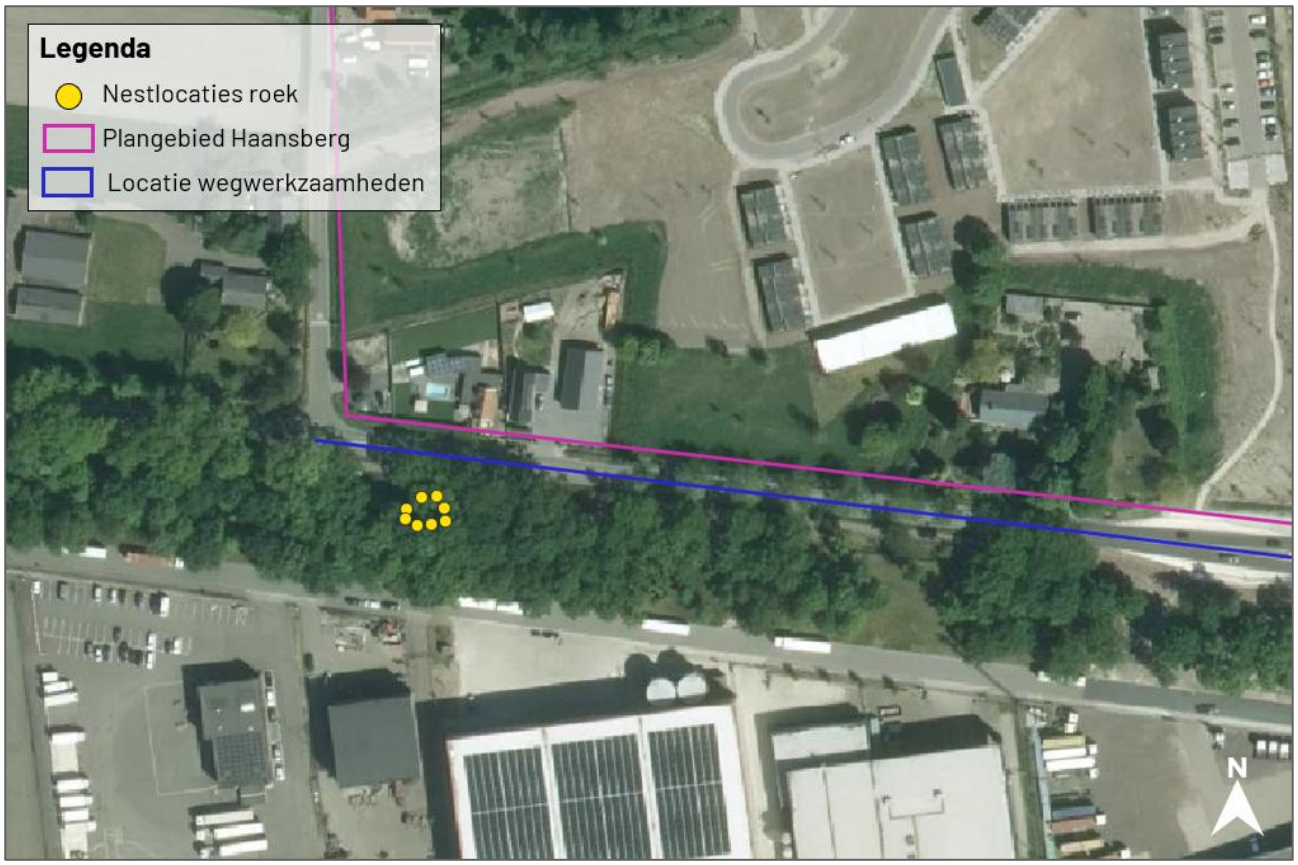

Figuur 3.4 Locatie van Roeken nesten ten aanzien van plangebied Haansberg en de locatie van de wegwerkzaamheden.

3.5 Maatregelen t.b.v. tijdelijke bouwweg i.r.t. vleermuizen

Op het boerenerf bij Haansberg 25 zijn twee paarverblijfplaatsen bekend bij de woning en stal. Ten behoeve van de beoogde ontwikkeling wordt hier een tijdelijke bouwweg gerealiseerd. Deze verblijfplaatsen worden niet aangetast door de aanleg van de tijdelijke bouwweg, echter kan het gebruik van deze tijdelijke bouwweg mogelijk zorgen voor verstoringen voor mogelijk aanwezige vleermuizen. Tevens kunnen de aanwezig bomenrijen en groenstructuren gebruikt worden als vliegroutes en foerageergebieden. Om negatieve effecten op de paarverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden te voorkomen, worden de volgende maatregelen in acht genomen:

Tracé Noord:

- Voertuigen en machines dienen niet stil te staan aan de zuidzijde van schuur om geluidsverstoring zoveel mogelijk te vermijden;
    - Wanneer stil staan onvermijdelijk is dient de motor uitgeschakeld te worden;
- Geen onnodig claxonneren of gebruik van piepende achteruitrijalarmen; waar mogelijk gebruik van breedband-alarmen;
- Zwaar materieel rijdt met aangepaste snelheid, max 10 km/u, over het terrein (geen optrekken of abrupt remmen nabij de schuur);
- Kunstmatige verlichting wordt niet gericht op de omliggende bebouwing, vrijstaande bomen, bomenrijen en overige groenstructuren of de directe omgeving daarvan; indien verlichting noodzakelijk is, wordt gebruikgemaakt van naar beneden gerichte, afgeschermde armaturen;
- Bij het waarnemen van vliegende vleermuizen tussen de periode zonsopkomst en zonsondergang (overdag) dient al het bouwverkeer en werkzaamheden op en rond het erf (straal van 50m) stil gelegd te worden en contact opgenomen worden met een ecologische deskundige.

Tracé Zuid:

- Voor de realisatie van Tracé Zuid dienen mogelijk meerdere bomen gekapt te worden. Gedurende de quickscan zijn potentieel geschikte holtes waargenomen voor boombewonende vleermuizen. Deze bomen dienen op voorhand onderzocht te worden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen;
- De precieze werkzaamheden en planning voor de aanleg van Tracé Zuid dient vooraf besproken te worden met een ecologische deskundige van welke opties mogelijk zijn.

3.6 Maatregelen m.b.t. het dempen van sloten

Het dempen van de sloten binnen het plangebied tast geen functioneel leefgebied van beschermde vis- en amfibiesoorten aan. Wel dienen in het kader van de zorgplicht maatregelen te worden genomen voor niet-beschermde vis- en amfibiesoorten.

- Werkzaamheden uitvoeren buiten periodes van verhoogde activiteit van fauna (voorjaar/zomer, schemer-/nachtactieve soorten) of controle en vrijgave van deskundige ecoloog;
- Kort vóór uitvoering een visuele controle van de sloot uitvoeren op aanwezige fauna;
- Oevers vooraf kort maaien (max. 10 cm) zodat dieren zelfstandig kunnen vertrekken;
- Gefaseerd dempen: van één zijde naar de andere, zodat aanwezige fauna kan wegtrekken;
    - Wanneer gefaseerd dempen en/of geschikt open water om de fauna naar toe te leiden niet mogelijk/aanwezig is, dient er afgevist te worden met schepnetten door een ecologische deskundige. Hiervoor kunnen damwandplaten gebruikt worden om delen van de sloot/watergang af te zetten en dit gedeelte leegpompen en/of afvissen;
- Houd een open zijde naar ander geschikt water tot het laatste moment;
    - Plaats de afgevangen fauna over in geschikte wateren in de omgeving die niet worden aangetast door de werkzaamheden;
- Werkzaamheden rustig uitvoeren, met lage rijsnelheid (max 5km/u) en geen plotselinge bewegingen die fauna kunnen verrassen;
- Geen langdurige open ontgravingen laten staan;
- Indien er voor een langere periode open ontgravingen aanwezig zijn dienen er aan beide eindes schuine zijdes gerealiseerd te worden zodat fauna uit zichzelf eruit kan lopen;
- Slib, grond en ander materiaal niet in omliggende wateren lozen; gebruik schoon materiaal;
- Controle na afronding van de werkzaamheden op achtergebleven fauna.

3.7 Maatregelen m.b.t. het kappen van bomen en broedvogels

Het kappen van de aanwezige bomen dient zodanig te worden uitgevoerd dat er geen negatieve effecten optreden op broedende vogels en andere beschermde of algemeen voorkomende fauna. Hierbij wordt rekening gehouden met de Algemene Zorgplicht en wordt verstoring tot een minimum beperk.

- Werkzaamheden worden uitgevoerd zonder aantasting van nesten van broedvogels tijdens de kwetsbare periode van 15 maart t/m 15 juli (tabel 3.1). Ook buiten de kwetsbare periode zijn bezette nesten van broedvogels beschermd. Indien nog bezette nesten aanwezig zijn dient een beschermingszone worden aangehouden;
- Indien kapwerkzaamheden tijdens het broedseizoen noodzakelijk zijn, wordt vooraf een controle uitgevoerd door een ecologisch deskundige. Pas als de deskundige de kaplocaties vrijgeeft, mogen deze worden gekapt;
- Een broedvogelcontrole zal plaatsvinden op 6 maart 2026 door een ecologisch deskundige, waarop de werkzaamheden zullen starten op 9 maart 2026. Indien broedgevallen worden waargenomen zal de ecoloog direct schakelen met de gemeente Etten-Leur. Nestlocaties worden in beeld gebracht en wordt een rustzone rondom het nest gecreëerd.
- Het is mogelijk dat beschermde soorten sporadisch kunnen voorkomen binnen het plangebied. Indien hier sprake van dienen de werkzaamheden gestaakt te worden tot dat de fauna uit zichzelf is vertrokken;
- Tijdens werkzaamheden worden rondom aangetroffen nesten of schuilplaatsen een beschermings- of rustzone aangehouden om verstoring te voorkomen;
- Boominspectie voorafgaand aan kap: visueel controleren op nesten, schuilplaatsen en andere tekenen van fauna.
- Boomkap gefaseerd uitvoeren, zodat omliggende fauna tijd heeft om te vertrekken;
- Machines die veel geluid en trillingen veroorzaken (bijvoorbeeld aggregaten of zwaar materieel) worden niet direct naast vegetatie geplaatst dat behouden zal blijven om nieuwe en bestaande rustlocaties te behouden;
- Kapwerkzaamheden rustig uitvoeren, met minimale plotselinge bewegingen of geluidsoverlast;
- Geen opslag van materialen of zwaar materieel direct rondom de wortelzone van omliggende bomen om bodemverdichting te voorkomen;
- Controle na afronding van de werkzaamheden op achtergebleven dieren of verstoring.

Tabel 3.1. Overzicht werkbare periode (groen), werkbare perioden onder ecologische begeleiding (oranje).

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Broedvogels												

3.8 Omgang met soorten die onverwacht verschijnen

Onverwachte beschermde soorten

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden onverwachts een beschermde soort incidenteel wordt waargenomen (bijvoorbeeld een foeragerend of passerend individu), worden de werkzaamheden in de directe omgeving tijdelijk stilgelegd. Binnen een straal van circa 50 meter rondom het waargenomen individu worden de werkzaamheden opgeschort totdat het dier het werkgebied uit eigen beweging heeft verlaten. De waarneming wordt vastgelegd in het logboek en gemeld bij een ecologisch deskundige.

Wanneer echter een vaste rust- of verblijfplaats, zoals een nest, boomholte of andere voortplantings- of rustlocatie van een beschermde soort wordt aangetroffen die niet in de voorbereiding is meegenomen, worden de werkzaamheden ter plaatse onmiddellijk stilgelegd. In dat geval wordt direct contact opgenomen met een ecologisch deskundige om de situatie te beoordelen en te bepalen welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wanneer op dat moment nog geen overtreding van wettelijke beschermingsregels heeft plaatsgevonden en de soort of structuur kan worden ontzien, beoordeelt een ecologisch deskundige of de werkzaamheden onder strikte voorwaarden kunnen worden voortgezet. Dit besluit wordt uitsluitend genomen wanneer met zekerheid is vastgesteld dat er geen negatieve effecten optreden.

De situatie, beoordeling en eventuele mitigerende maatregelen worden vastgelegd in een aanvullend rapport, waarin wordt opgenomen:

- Om welke soort of structuur het gaat;
- De locatie en aard van de vondst;
- De voorgestelde maatregelen of aanpassing van de werkwijze;
- De argumentatie waarom voortzetting mogelijk is zonder overtreding van beschermingsregels.

Indien uit ecologische beoordeling blijkt dat de soort of structuur niet kan worden ontzien, of dat voortzetting van het werk tot verstoring, beschadiging of vernietiging zou leiden, dienen de werkzaamheden op deze locatie te worden opgeschort.

Indien voortzetting alsnog wenselijk is, moet een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant. Indien nodig kan de provincie worden verzocht deze aanvraag met spoed te behandelen. Werkzaamheden mogen pas worden hervat nadat een vergunning is verleend en de voorwaarden uit de vergunning zijn geborgd.

3.9 Omgang met calamiteiten

In de praktijk kunnen zich onvoorziene situaties voordoen waarin acuut handelen noodzakelijk is. Bij dergelijke calamiteiten, zoals overstromingen, schadelijke lozingen, herstel stormschade, enzovoorts, moet eerst de maatschappelijke veiligheid worden gewaarborgd voordat dit ecologisch werkprotocol kan worden toegepast. Wanneer zich een calamiteit heeft voorgedaan waarbij, door de noodzaak van acuut handelen, schade is ontstaan aan beschermde planten of dieren, moet zo snel mogelijk contact worden opgenomen met de ODBN om tot een oplossing te komen. De maatregelen die uiteindelijk worden genomen, dienen goed te worden gedocumenteerd.

3.10 Omgang met strijdigheden

Nadat de beschermende maatregelen zijn vastgelegd in het ecologisch werkprotocol kan blijken dat er strijdigheden zijn met de eisen vanuit bijvoorbeeld veiligheid. De opdrachtnemer moet in dergelijke gevallen zelf een afwegingskader opstellen en hierin motiveren waar, hoe, wanneer en waarom hij van welke eisen afwijkt. Wanneer wordt afgeweken van maatregelen in dit ecologisch werkprotocol dient altijd overleg plaats te vinden met een ecologisch deskundige.

3.11 Borging

Om aantoonbaar volgens dit werkprotocol te handelen, is het nodig dat te allen tijde een kopie van dit werkprotocol aanwezig is op de werklocatie. Voor aanvang van de werkzaamheden moeten alle uitvoerende medewerkers een instructie gekregen hebben van de projectleider/werkvoorbereider of ecoloog ten aanzien van beschermde soorten. De resultaten en eventuele wijzigingen van de uitvoering van het zorgvuldig handelen moeten worden vastgelegd door middel van verslaglegging en worden toegevoegd aan dit document.

3.12 Taken en verantwoordelijkheden

Een belangrijk aspect bij het uitvoeren van de maatregelen die zijn opgenomen in dit werkprotocol is de afstemming en communicatie tussen de betrokken partijen. Om snel te kunnen reageren op onverwachte situaties is het van belang om de lijnen tussen de uitvoering op het werkterrein en de ecologische begeleiding zo kort mogelijk te houden. Daarom worden afspraken en bevindingen vanuit het werkprotocol direct gecommuniceerd tussen de opzichter op het werk en de ecoloog, projectmanager en directievoerder.

***Tabel 3.1**: Overzicht contactpersonen voor afstemming en communicatie.*

Functie	Naam	Organisatie	Telefoonnummer
Projectleider	Joost Verschuren	Gemeente Etten-Leur	+31 76 502 4483
Projectmanager aannemer			
Ecoloog	Laura Kooijman	*I*dverde Advies	+31 6 826 43 932

3.13 Deskundige betrokkenheid

Bij het uitvoeren van alle mitigerende maatregelen wordt een ter zake kundige ecoloog betrokken. Deze voert de ecologische begeleiding uit voorafgaand en tijdens de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling(en). Een kundig ecoloog voldoet aan minimaal één van de volgende eisen:

- Minimaal drie jaar ervaring met het uitvoeren van soortgericht onderzoek naar de soorten beschreven in 1.4.
- Een voltooide mbo-, hbo- of universitair niveau met als zwaartepunt de Nederlandse ecologie.
- Werkt als ecoloog bij een ecologisch onderzoeksbureau aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus.

3.14 Verplichte aanwezige documenten op werklocatie

Tijdens de werkzaamheden dienen diverse (al dan niet digitaal) documenten verplicht aanwezig te zijn op de werklocatie:

- Dit ecologisch werkprotocol

4 Literatuurlijst

Websites:

- https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/login.zul
- https://www.verspreidingsatlas.nl/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0041330/2025-01-01
- https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten?search_api_fulltext=&field_term_taxonomy=197

Bijlage 1 Logboek

Datum	Ecoloog	Weersomstandigheden
6 maart 2026	Daan Poulmans	Helder, windstil, 12 graden

Werkzaamheden

Broedvogelcontrole van de bomen die rood weergegeven zijn in figuur 1.3 van dit EWP.

Bevindingen

Er zijn geen vogels waargenomen die aan het broeden waren. Wel waren er veel vogels die tot broeden zouden kunnen komen in het groen en in de boomholtes.

Er is in een grove den centraal in het plangebied een groot nest waargenomen. Waarschijnlijk een nest van zwarte kraai. Er zijn geen sporen waargenomen onder het nest.

Vervolgacties

Controleer vóór en tijdens de werkzaamheden op nesten die in gebruik zijn.

Controleer zeker ook met zaklamp de holtes op aanwezigheid van vogels en vleermuizen. Indien vogels of vleermuizen aanwezig, werkzaamheden stilleggen en contact opnemen met ecoloog.

Foto's en kaarten

Nest in grove den